СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 213. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 30-го жовтня 1945. No. 213. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 30, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІДГОМІН ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА В ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВАХ

З усіх кінців краю надходять вісти про прихильне приняття промови президента Трумана, виголошеної в Ню Йорку в суботу 27 жовтня з нагоди Дня Фльоти. Була це історична промова, яка зясувала цілі американської політики в заграничних справах. Провідник сенаторів Демократичної партії Албен Барклі схарактеризував промову як „велику промову"; предсідник комісії заграничних справ у сенаті Там Конелі заявився за твердження президента, що Злучені Держави мусять затримати свою мілітарну силу; предсідник комісії заграничних справ у палаті Сол Блум сказав, що „президент зясував досконалу заграничну політику", а один із провідних членів опозиції, сенатор Буртон К. Гвілер, сказав, що 12 точок, вичислених президентом, повинні бути провідною вказівкою для секретаріяту стейту, чого притримуватися в заграничній політиці у практиці.

Промова з нагоди Дня Фльоти.

Для своеї промови вибрав президент Труман знамениту нагоду, а це святкування Дня Фльоти, коли то до Ню Йорку прибуло 47 военних кораблів з Тихого океану й уставилися на ріці Гудсон. Президент прибув в суботу рано і розпочав день від розмови з місцевими демократичними провідниками при сніданню, опісля поїхав на церемонію спущення на воду найбільшого американського літаконосця з іменем Франклин Д. Рузвелт у варстатах в Бруклині. Там він виголосив промову, кажучи, що цей літаконосець готовий застановити похід кожного „ґенґстерського наїзника". Після того відбув церемоніяльний переїзд вулицями міста до Сентрал парку, у приявности міліона людей виголосив велику промову.

Промова обіймала 3 засади і 12 точок, на яких опирається політика Злучених Держав. Вона тривала 25 мінут і мала на ціли потвердити напрямні американської заграничної політики, в першу чергу втримання миру, опертого на змаганнях до волі. Для осягнення миру треба мати силу, як казав президент, і він виказав цю силу Америки у фльоті, повітряній силі й армії.

Після промови поїхав президент на перегляд военних кораблів на Гудсоні. Він їхав на нищителю Реншо вгору ріки, опісля вділ. Це тривало дві години, а в тому часі всі военні кораблі віддавали по 29 гарматних вистрілів на привіт президентови, коли він переїздив попри них. Тоді також 1,200 літаків літало понад містом. Загалом в параді взяло участь яких 6,000,000 людей. Президент відїхав до Вашингтону около 6. години ввечер.

РОСІЯ ВИСТУПИЛА З ХАРЧЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В КВЕБЕКУ.

Міжнародня Харчова Конференція покінчилася підписанням договору всіми учасниками, за виїмком делеґатів Советської Росії. Вони заявили, що Росія не приступить тепер до Орґанізації Харчів і Рільництва Обеднаних. Одначе в Квебеку залишилася значна советська ґрупа знавців для дальшої обсервації справ. Її головою є М. В. Лавриченко. Конференція потриває ще кілька днів, почім учасники розїдуться.

СІО ЗАПОВІДАЄ ДАЛЬШІ СТРАЙКИ.

У своїм місячнім журналі „Економічний Огляд" Конґрес Промислових Орґанізацій заповідає, що страйки в Злучених Державах будуть щораз численніші, доки не будуть пороблені „основні переміни для наладнання несправедливих відносин і доки не буде переведена забеспека та скінчені терпіння". Як причину страйків подає журнал: 1. Недотримання обіцянки уряду, що не буде военного визиску, і що платні будуть зрівноважені; 2. платні були заморожені через так звану „Малу Сталеву Формулу" і тому тепер приходить домагання підвишки, бо в міжчасі піднеслися ціни харчів на 33%; 3. накопичилося багато невдоволення і його не полагоджують підприемці; 4. конґрес не перевів ще ні одного закону в робітничих справах після війни; 5. робітники бояться, що може прийти масове безробіття.

РЕПУБЛИКАНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ФОНДІВ ДЛЯ УНРРА.

Республиканський комітет для студій над харчами доручив конґресови у Вашинґтоні дозволити орґанізації УНРРА докінчити прохарчування Европи, не зважаючи на те, що її акція виказує великі недомагання. Конґрес має вирішити домагання УНРРА на пів біліона долярів вже цього тижня, отже панує переконання, що це домагання буде сповнене.

Понад півтора тисячки українців на вічу в Ню Йорку домагаються від Америки, Англії і Франції заборони висилки українських біженців у советську неволю

Звісна велика саля Купер Юніон Гол наповнилася півтора тисячною масою громадян українського роду з Ню Йорку й сусідних громад у неділю 28. жовтня 1945, щоб запротестувати проти настоювання Советів на окупаційні влади в Европі, щоби далі дозволяли советським аґентам вивозити десятки тисяч українських біженців на певні муки і смерть. В год. 2.30 сполудня відкрив іменем Обеднаного Комітету Українських Товариств у Ню Йорку предсідник того комітету адв. Микола Гаврилко, який і проводив вічем. Він вказав на ціль віча і потім покликав поодиноких промовців.

Секретарка комітету Марія Демидчук заговорила іменем батьків та матерей, що виховали дітей і післали на военний фронт, але їх жертва не осягнула цілі, тому жінки повинні брати участь у політичній праці для осягнення военних цілей Америки. Доцент університету Ню Йорк, Лев Добрянський, в англійській мові виголосив річевий реферат, в якому виказав переконливо, що українська справа є світовою справою і без її наладнання не може бути миру. При кінці подав напрямні щодо домагань до Америки в справі України. Норман Томас, б. кандидат Соціялістичної партії на президента Злучених Держав, гаряче підтримав цілі, для яких скликане оце віче, але сказав, що треба поширити протест проти поневолювання усіх народів, отже крім українського теж і балтійських народів та поляків Советами, а головно протестувати проти змагань Советів до заведення невільництва серед білих людей. Дальший бесідник, Дмитро Галичин виказав конечність політичної акції для оборони українців біженців і для запевнення їм права азилю в Европі, як цього вони домагаються в своїх листах і візвав до жертв на таку оборону.

Д-р Л. Мишуга, навязуючи до великого Линколна, що промовляв свого часу у цій галі, заявив, що Линколн, говорячи про американські ідеали, що вложені в Декларацію Незалежности, підкреслив, що вони будуть колодою для всіх тираній, у цілому світі, серед усіх народів і країв. Вони мусять тепер стати теж колодою і для тої кремлінської тиранії, що давить свободолюбний український нарід.

Бувший вояк американської армії, Іваник мол., виказав на підставі своїх спостережень і розмов з українськими біженцями в Европі, що без усунення червоних катів не може бути волі в Европі, а зокрема на Україні.

Після покінчення промов адв. Гаврилко предложив до ухвалення резолюції до президента Злучених Держав, ґен. Айзенгавера і секретаріяту стейту, а на домагання зпосеред пкблики теж і до амбасад Англії і Франції. Резолюції принято одноголосно.

Віче розпочалося Американським Гимном, який провела Анна Тростянецька співом в супроводі фортепіяна пані Ольги Ляховичевої. Співачка відспівала а антрактах українські пісні, а при кінци провела Український Гимн.

Переведена збірка на працю Українського Конґресового Комітету у звязку з обороною біженців принесла 1,680 долярів.

В Лондоні назагал хвалять промову през. Трумана, але не вдоволені з тайни з атомовою бомбою

Коли судити по тім, що появилося в англійській пресі зараз, як тільки зістала відома промова през. Трумана, виголошена в Ню Йорку минулої суботи, то можна сказати, що британці вдоволені з того становища, яке президент заняв щодо різних світових проблем, себто щодо заграничної політики Злучених Держав. Та не так є з справою атомової бомби, якої тайну Злучені Держави думають задержати на якийсь час при собі, як це заявив през. Труман. Дехто каже, що якщоб ту промову був виголошував покійний през. Рузвелт, то він такого не сказав би, передбачуючи наслідки, себто недовіря, яке викличе це серед інших народів, як і те, що інші держави будуть думати, що Злучені Держави хочуть їх „держати за горло" і „страхом" вдержувати мир у світі.

В ПАРИЖІ ГЛЯДЯТЬ НА ТЕ, ЩО СКАЗАВ ПРЕЗИДЕНТ, ДЕЩО СКЕПТИЧНО

Американські кореспонденти, подаючи враження з промви през. Трумана в французькій пресі, звідомляють, що назагал та преса пише здержливо, а то глядить навіть скептично на те, що сказав президент. Наприклад пише, що якщо президент хоче, щоб світові багатства були до розпорядимости цілого світу, так чому не отворить для усіх Панамського каналу і не видасть тайуни з атомовою бомбою.

ҐЕНЕРАЛ МЕКАРТУР ОТВИРАЄ ХРИСТІЯНСЬКІ ШКОЛИ В ЯПОНІЇ

Наука християнської релиґії, що була недозволена в часі війни, буде знов дозволена в Японії, як і будуть функціонувати численні католицькі та протестантські школи. А їх було в Японії до війни понад 80. Ґен. МекАртур зарядив отворення шкільного року в Університеті св. Павла в Токійо, що є протестантською научною інституцією, яка мала до війни 2,000 учеників. В приказі сказано, що японський уряд не додержав умови з цею установою, коли заборонив в 1942 році науку християнської релиґії.

ЦИВІЛЬНА ВІЙНА В КИТАЮ.

Не зважаючи на запевнення, що виходили з Чунґкінґу від представників центрального уряду і комуністичного, що вже прийшло до згоди та замирення, вісти з Китаю звідомляють про новий хаос і війну. Вісти походять головно з комуністичних джерел. Говорять про „невиповіджену війну" між центральним китайським урядом і комуністичним, та що по обидвох сторонах є по 800,000 війська. Кажеться далі, що в однім дні було до 50 военних сутичок. Комуністи кажуть: Де бються, там війна. Це горожанська війна. І не загальна, а тільки льокальна. А різниця між справжньою війною і цивільною є та, що цивільну всетаки можна стримати. Обидві сторони обвинувачують себе взаїмно щодо вини. Комуністи закидують центральному урядови ґен. Чянґ Кай Шека, що він переорґанізовує японські війська і вживає їх проти комуністів.

ЯМАШІТА НА СУДІ.

Зачинається суд над японськими военними злочинцями. Перший такий суд зачався в Манілі, столиці Филипин. А на лаві обвинувачених стоїть ґен. Томоюкі Ямашіта — „Маляйський Тигр" — японський командант Филипин. Судить його Американська Мілітарна Комісія. Американська армія дала ґен. Ямашіті оборонців, які домагалися, щоб розправу припинити, кажучи, що суд є неправильний. Спротив відкинено. Головний прокуратор, майор Роберт Кер, заявив у своїй вступній промові, що злочини, з якими звязується особу ґен. Ямашіти, є такі голосні й очевидні, що це не можливо, щоб він про них не чут і їх не знав. Ота розправа, казав прокуратор, не буде ніякою приемністю для нікого, ні для обвинуваченого, ні для тих, що будуть його судити, бо вони є американцями, що виросли в християнській традиції, яка вказує поводитись теж і в таких випадках чесно й обєктивно. Далі прокуратор заявив, що на розправу приведуть на ношах калік, над якими знущались японські злочинці. Ґен. Ямашіті кладеться у вину, що він, як начальний командант, нічого не зробив, щоб застановити злочинства. Як перший злочин буде представлений судови випадок „масакри в будинку Червоного Хреста". Це мало статись при кінці лютого 1945 р. Тоді змасакровано без причини понад 50 осіб, жінок і дітей. Потім буде предложена судови ліста з 123 випадків злочинств, що будуть обговорені.

НА ЯВІ ДАЛІ НЕСПОКІЙ.

З Батавії, столиці Яви, звідомляють, що там знову прийшло до крівавої сутички між індонезькими націоналістами, що домагаються незалежности краю, і британійською залогою, що пробує вдержати в тім краю порядок, заки Нідерлянди надішлють відповідну військову силу. З другого боку кажуть, що нідерляндський уряд таки зачне переговори з націоналістами-самостійниками, на що мають налягати уряди Злучених Держав і Великої Британії. Ті останні заінтересовані в замиренню цього краю ще й з цього боку, що потребують дуже сирівців, що їх той край найбільше продукує. Це відноситься особливо до ґуми.

ЖІНКА ДО ЯПОНСЬКОГО СОЙМУ.

Японці матимуть ще одну велику новину: В новім японськім соймі, чи там парляменті, засяде мабуть теж і японська жінка. Якщо так станеться, то це буде перший раз в історії Японії. Японська Жіноча Ліґа ухвалила поставити при виборах теж і жінок як кандидатів до парляменту.

ДОХІД ГІРОГІТА,

Досі не знав ніхто в світі, ні в самій Японії, як багатий японський цісар та які його доходи. Отже тепер сталося ще й таке „чудо", що про це написала сама японська ґазета і подала, що річний дохід Гірогіта виносить 6,275,000 єн, що означає в американській передвоєнній валюті $1,600,000. Річні видатки Гірогіта і його двору виносять 2,500,000 єн. Уряд платив йому річно 450,000 єн, а решту брав з доходів, які мав з своїх маєтків.

ЧЕХИ КОНФІСКУЮТЬ.

Едвард Бенеш, президент Чехословаччини, підписав законопроєкт, яким заряджено конфіскату німецьких і мадярських дібр у краю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"VICTORY LOAN"

Наша держава потребує гроша. Не на війну, як було досі, коли вона зверталась до нас за позичкою, а на гоєння воєнних ран, на те, щоб наладити перехід з воєнних часів до мирного життя.

Це є та причина, що Державна Скарбниця розпочала отсе кампанію для продажі бондів „Позички Перемоги".

Так буває з нами всіми, що навіть найрозумнішу і найліпшу справу треба нам добре втовмачувати, щоб ми її приняли за свою і виконали те, що до нас належить. Таке є не тільки з народними та політичними справами, але навіть з фінансовими. Навіть тоді, коли іде про таку добру і певну фінансову інвестицію, яку ґарантує сам наш уряд, а властиво сам наш край. А саме так мається справа з бондами нашої держави, а зокрема з тою позичкою, яку тепер наш уряд проголосив і яку назвав „Позичкою Перемоги".

Попередні воєнні позички помагали нашій державі перемогти ворогів на полях боїв, а та позичка має помогти нашому урядови перемогти те, що стоїть на перешкоді заведенню мира, у нас та серед інших народів. В часі війни ми говорили про різні гарні речі, що чудово звучали, як от про Чотири Свободи. Та війна скінчилась, а їх ще нема в світі. Значить, що *тепер пора зачати їх заводити.* А справа ця не легка! Навіть тоді, коли хочемо переперти щось мінімальне з тих свобід. Війна скінчилась, але оставила нам повно ветеранів, якими треба заопікуватись і допомогти їм влаштувати цивільне життя. А це вимагає великого вкладу гроша, а його готового державна скарбниця немає. Як демобілізуємо наших вояків, то теж треба дати їм по пару сот долярів на відхідне, а це величанська сума, коли мати на увазі, що ми збудували армію з понад десять мілюнів вояків.

І так далі, і так далі. Можна нарахувати сто причин, що будуть переконувати нас, що треба закупити негайно бонди Позички Перемоги і дати державі готівку. Та є ще така причина, що заслуговує на окрему увагу. Це те, що щадження шляхом закупна бондів Позички Перемоги це забезпека перед інфляцією. А та небезспека саме тепер, по війні, стає властивою загрозою. І тому треба на неї тепер більше вважати, як передше. Інфляція це руїна держави, руїна кожного з нас зокрема. Та найкраще боротись з інфляцією ощадністю. Знов закупно державних бондів — це найліпша ощадність, бо найпевніша.

Не маємо найменшого сумніву, що українське громадянство це все зрозуміє і попре Позичку Перемоги усіми своїми засобами. Отже купуймо ті бонди по нашій перемозі так радо, як радо ми купували воєнні бонди, щоби перемогти.

Атомова сила й політика

Може й дивний був вислів сенатора Мак Магона, коли він вчасі дискусії над покликанням комісії для контролі атомової сили, ві второк 23. жовтня, сказав, що „винахід атомової бомби є найважнішою подією по народженню Христа". Та показується, що це такий винахід, з яким не знати, що діяти. Це не лише революція в науці, але й непередбачена революція в політиці, як у нашій американській, так і в світовій.

Про значіння бомби у світовій політиці пише ясно Гансон М. Балдвин, воєнний критик ґазети Ню Йорк Таймс з 26. жовтня таке: Атомова бомба може бути лише тайною, коли йде про те, як її випродукувати у фабриці, а не тоді, коли йде про те, з чого вона виробляється. Отже скорше, чи пізніше Росія буде могла її теж випродукувати, а тоді це загроза для Злучених Держав. Тому порадно буде покликати до життя міжнародну комісію для контролі атомової сили під наглядом Організації Обєднаних Держав. Така комісія мусить мати справжню владу. Так наприклад російські інспектори мусять мати свобідний доступ до наших фабрик амуніції та до ляборатторій атомової енерґії, а американські інспектори будуть мати вступ до таких самих російських фабрик та ляборатторій. Це, правда, понижаюче для нас, бо ми здаємо частину нашої суверенности, але на це нема ради, зогляду на загрозу нашого існування.

„Так як тепер справи стоять, Росія, по всякій правдоподібности на таку контролю не згодиться" — міркує Балдвин. Тому приходить до висновку, що в такім випадку ми матимемо вільну руку творити окремий світовий бльок і сама Росія нам до цього допоможе.

Мабуть таку ідею мають і правлячі американські кола, колиб судити з їхнього поступовання з винаходом атомової бомби. За ініціятивою президента Трумана вніс 3. жовтня сенатор Едвин Джансон з Колорадо у сенаті, а конґресмен Андрій Дж. Мей з Кентоки в палаті, законопроєкт про контролю атомової сили. Звідси називають цей законопроєкт „бил Мей-Джансона". Як велить законодатне конґресове поступовання, над билом переведено переслухання знавців, але тимразом дуже коротко і вже 23. жовтня сенат вибрав комісію, складену з 11. людей для вирішення, що зробити з атомовою силою.

Тому, що все те діється під знаком небувалого поспіху, а при тім серед розмірно великої таємничости, не можна якслід оцінити вартости оцього „билу". Загально впадає в очі те, що воєнні знавці є за швидке переведення закону, а наукові знавці мають цілком інший погляд на цю справу. Бо тут саме зачеплена така основна справа, якої людство ще не вирішувало, а яка може перемінити не лише Америку на тоталітарну державу, але цілий світ поставити під диктатуру якоїсь „франкенстайнової потвори". От у чому діло:

Бил Мей-Джансона вимагає покликання до життя Комісії Атомової Сили. Члени комісії мають бути іменовані президентом на 9 літ і їх не можна усунути з їх становища, хіба за справжні провини. Така комісія матиме права вмішуватися у всі наукові досліди, які можуть мати яке небудь відношення до атомової сили. Вона може накладати грошеві кари від $500 до $300,000 на науковців за досліди, а за поширювання відомостей про діяльність комісії може карати не лише грошевою карою, але навіть і тюрмою. Це вказувалоб, що оця наша вільна країна, Америка, накладає тоталітарну систему на наукові досліди, бо ніхто не може передбачити, які матеріяли в будуччині можуть бути вжиті на використання атомової енерґії. Крім цього прийде кінець і вільним науковим лекціям, бо професори не будуть могли свобідно викладати в університетах або давати прилюдні лекції з поля атомових дослідів, щоб не наразити себе на закид зради державної тайни. Коли взяти під увагу й це, що в Комісії Атомової Сили можуть засідати неуки, або зацофані диваки, то справді може прийти кінець навіть свободі науки у Злучених Державах. Колиб дійшло до того, що створиться світовий бльок держав проти Росії, то виходить, що через російську небеспеку і друга половина світу мусить попасти в неволю, може й малощо меншу ніж панує в совєтській Росії.

Ніщо дивного, що в Злучених Державах науковці заворушилися. Щодня читаємо голоси визначних науковців, професорів, дослідників, навіть і членів отого тайного товариства Льос Алямос, яке виробляло атомову бомбу, щоб атомову силу передати міжнародній комісії чи міжнародній організації. Між ними є проф. Альберт Айнштайн; д-р Карл Т. Комптон президент Технольоґічного Інституту в Масачусестс; д-р Генрі де Смит, фізик з університету Принстон; д-р Гаролд С. Юрі, професор хемії університету Шікаґо, і д-р Абел Волман з Краєвої Ради Дослідів. Вони кажуть, що навіть в науці про саму фізичну ячейку, з якої походить знання про атомову бомбу, не треба накладати ніякого обмеження на свободу науковців. Саме д-р Смит, який написав звіт департаменту війни про атомову бомбу, твердить, що „єдиною тайною яку ми повинні хвилево затримати для себе, є технічні подрoбиці про виріб атомових вибухових матеріялів і відомости про те, як складати атомову бомбу в кінцевій стадії".

Цікаві теж такі твердження д-ра Смита: „На мою думку постійне затримування оцеї тайни є національним себегубством. Це доведе до міжнародної наукової ізоляції, яка буде таксамо небеспечне для нашого поступу, як і для нашого відношення до інших держав, при помочи яких і з якими мусимо надіятися створити світовий уряд".

У цім вислові находиться отже ідея створення світової держави, про яку згадує „Декляція з Конференції з Доблина, Н. Г.", видана 50 передовими людьми Злучених Держав, 16 жовтня 1945. Виходить на таке, що в новітнім світі, кожна ділянка діяльности, лучиться з політикою і не можливе відлучити політики від ніякої іншої акції, яка заторкує добробут людини.

Петро Солуха.

Брехня й терор—така природа совєтської влади

(Надіслане до „Свободи" з Европи).

3)

„Воля, рівність та братерство!"

„Воля, рівність та братерство!". „Воля слова, друку, зборів та спілок! — кричали большевики в 1917 році. Дала совдепська влада ці свободи? — Ні. Не тільки не дала, а навіть утворила спеціяльні органи для боротьби з цими свободами, як: ЧК-ҐПУ-НКВД, Особливі відділи та інші.

Вона наче повіддю залила країну сексотами (шпигунами), які скрізь винюхували, підслухували і за кожне необережне слово кидала людей в тюрми, засилала на Сибір, засуджувала й розстрілювала.

В кожному підприємстві, в кожній установі, в кожній військовій частині засновані були секретні відділи, спецчастини, завданям яких було збирати на кожного робітника, службовця або червоноармійця компромітуючі матеріяли. Все, що ви необережно скажете проти влади, записувалось до ваших особистих справ.

А хіба кожний комуніст, кожний комсомолець, кожний активіст не душив ці свободи? Чи не їхнім обовязком було доносити, бо вони комсомольці, партійці? Тому-то на Україні селяни прозвали сільських активістів „совдепськими гавкунами". Вони, як ті собаки, нападають і загризають кожну людину, на яку їх нацькують.

Пригадайте заклик уряду, партії й всієї большевицької преси „про клясову пильність"! А що значить клясова пильність? — Це значить підслухувати, винюхувати, підглядіти, випитувати, а потім видавати й доносити на знайомих, на друзів, на батьків, на дітей і таке інше. Пригадайте, як піонір Морозов видав свого батька, і совєтська влада зробила цього піоніра героем.

Нагляд НКВД просякає всі галузі життя. Кожний крок, кожне слово совєтського громадянина, дебто не було — на вулиці, на праці, дома, — НКВД контролює через своїх сексотів.

Пригадайте чистки, що їх робила комуністична влада по лінії партії, комсомолу, профспілок тощо. Це ніщо інше, як чистка країни за окремими катеґоріями населення. Коли взяти на увагу, що кожний, хто проходив чистку, мусів розповідати свою біоґрафію, включаючи туди біоґрафію своєї родини, своїх батьків, братів, сестер, рідні своєї дружини, то можете зрозуміти, що не було такої родини, якаб не була переглянута й перевірена большевицькою владою. Коли на 1936 рік було робітників і службовців у Совдепії 25 міліонів, то можете уявити собі, скільки то міліонів людей вони назвали, коли розповідали свої біоґрафії підчас чистки? (20 лет. сов. власти. Статистический сборник. Партиздат ЦК ВКП(б) — 1937 г., стр. 11).

Найбільшу чистку зробили большевики зразу, коли прийшли до влади, проголошуючи різанину по всій країні — на одній шостій земної суші. Це був заклик боротьби з „контрреволюцією". То була перша, законом проголошена, різанина, що стала перманентною і триває ось уже 27 років з деякими послабленнями й до цього дня. От і почали тоді викорінювати „контрреволюцію", тобто знищувати всіх „колишніх людей"; інакше кажучи, знищувати „по своему усмотренню" кого заманеться. Відомий такий факт: Після кількох місяців цієї різанини послані для цього комісари повернулися до Москви звітувати про свою роботу; заслухавши звіт з Кубані, де було сказано, що пересічно на Кубань припадає 500 розстрілів на день, Ленін відповів коротко: „Мало!"

Якуж волю народові дали большевики? — Бути вільно розстріляним, без суду й слідства.

Самовизначення націй аж до відокремлення.

Не можна оминути гасла, на яке попадали, як риба на гачок, пригноблені народи колишньої Росії. Ось це гасло: „Національне самовизначення аж до відокремлення!"

Скажіть, чи хоч один нарід або республіка відокремились за 27 років існування большевицької влади? — Ні.

Тюрмами, засланням, розстрілами відповіла вона на бажання відокремитись!

Найкращі люди кожної нації, що перебували під Совдепами, загинули, бо їх обвинувачено під різними назвами: то як „націоналістів", то як „ворогів народу", то як „шпигунів на користь сусідніх держав", то як „куркулів" і т. і.

Україна особливо багато мук зазнала за бажання відокремитись. Її інтеліґенція старшого покоління майже вся знищена й загинула. Велика організація СВУ була розгромлена. Керівники СВУ — Єфремов С., Чехівський В. М., заслані на Соловки. Далі пішла хвиля самогубств — Скрипник М., Хвильовий та інші застрілились. Хвильовий закликав українських письменників до культурного зближення з Европою. Та неукраїнський елемент, що засів в письменницьких орґанізаціях на Україні, зустрів Хвильового в штики й почав на нього цькувати. Хвильовий не витримав цькування й застрілився. Історик України, із світовим імям, академік М. С. Грушевський, що боровся проти совдепської влади, потім повернувся ззакордону на Україну, сподіваючись продовжувати свою наукову роботу. Але большевицький уряд викинув Грушевського до Москви, а жити на Україні заборонив; поставив його під догляд НКВД і позбавив права вільної наукової творчости. Скоро після цього Ґрушевський помер.

Совдепська влада ні перед чим не зупиняється, переслідуючи справжніх борців за національне визволення. Вона переслідує їх і за кордоном. Україна теж зазнала цієї долі. Ось так в 1926 році в Парижі на вулиці й вдень, був убитий і провідник українського визвольного руху — Симон Петлюра.

Всі 25 років свого існування на Україні совдепська влада переслідувала кожного національно свідомого українця, як буржуазного націоналіста або „петлюрівця". С о т н і т и с я ч звичайного українського селянства й рядової інтеліґенції загинули як „петлюрівці" в большевицьких катівнях. Ось яке самовизначення дала совєтська влада своїм національностям!

Але живі, здорові сили народа не можна вбити. Отож большевики вирішили зірвати національний рух зсередини, тобто дати йому інший внутрішній зміст і цим самим вихолостити його. Новий напрямок розвитку національної культури большевики сформували так: треба творити культуру „національну формою і соціялістичну змістом".

Це по суті було вихолощуванням поняття національної культури, наданням йому антинародного, порожнього змісту. Коли культура походить з національного коріння, з національного ґрунту, тоді вона дає вічні, невмирущі зразки, що переживають історичні епохи: давню античну, середньовічну, февдальну, капіталістичну, ще живуть і ще не вмирають. Візьміть для прикладу комедії грецького клясика Аристофана, що жив у 5. ст. до Р. Х. візьміть твори Гомера, Шекспіра, Шілера, Данте, Шевченка, творчість яких живе віки й переживає епохи. Коли ви візьмете творчість Корнійчуків, Тичин, Джамбулів, Демянів Бідних, то вона помре разом зі Сталіном, бо їхня творчість відірвана від національнгоо ґрунту, від національної правди, від історії свого народу.

Не самовизначення націй аж до їхнього відокремлення в самостійні держави дали большевики, а вони відповіли новим завоюванням; відповіли вони Україні, Кавказові, Фінляндії, Естонії, Латвії, Литві, Польщі, Румунії та іншим. Цілковитим знищенням відповіли вони своїм совєтським соціялістичним національним республікам, яких населення карають ще тим, що розселюють його скрізь по Сибіру й Середній Азії,

(Кінець буде).

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

101) ———

— Може воно так і добре буде. Скажу тобі щиро, хлопче. Ліпшого чоловіка для моєї дочки я й не бажав би. Ти здібн[illegible] і не на наш вік совісний. Тільки це справа дівчини вибрати собі майбутнього подруга. Знов же, ти бідак! Знаю, що помочи ніякої ні від кого не приймеш. Полюбив тебе, наче рідного сина! Не виповідаю тобі, ані не затримую. Чини так, як наказує тобі твоя совість!

— І ще одне — попрохав Безхатний. — Ні пані Дорінсайд ні ваші діти про нашу розмову знати не повинні! Можете сказати їм на пояснення мого відїзду, що лише вам прийде на думку.

— Вони не знатимуть! — заспокоїв суддя.

Того ще вечора Безхатний ні з ким не попращавшися забрався. У вагоні, в дорозі на захід, пригадував подробиці минувшого дня, шукав у думках вини на самому собі і не знаходив. Він чинив так, як діялаб кожна себе і других шануюча людина, чинив по вказівкам свого розуму й совісти. Не дарма Дорінсайд, ним щиро шанований, поступовання його одобрив. Певно, інший на його місці всіми силами старавсяб своє положення використати. Дівчина щойно вийшла з діточих літ, наївна й недосвідчена. Такій забити голову не тяжко. Кілька ласкавих слів, кілька похвал її красі, розуму і дівчина вже запаморочена. Уподобнюється метелику, що летить на огонь. В силу обставин погоджуються батьки. Та не завжди буває, щоб молодик з ним розлюбленою дівчиною одружився... Хіба вона має в додатку добре віно, тоді, звичайно, жениться не так з нею, як з її майном. Колиж ні, — дівчина пускається тим шляхом, на який зійшла завдяки недосвідности. А безкарний молодик з іншими витворює каригідні вчинки.

Пригадав собі один з таких випадків. Розглядав ту справу суддя Дорінсайд перед трьома тижнями, а Безхатного попрохав за перекладача, бо мови обоє з сторін не знали. Фармерський робітник і дочка досить заможного фармера. Обоє недавно прибули з краю. Дівка завагітніла. Робітник запевняв, що то не від нього. Розпитуючи про їхні взаємини Безхатний ставив делікатні питання. Але обоє не розуміли. Питав дівку, чи позваний мав з нею полові взаємини — дівка не розуміла. Спитав, чи вона віддавалася позваному, не зрозуміла також. Бився, бився, а позовниця ні руш. Дорінсайд, самий заклопотаний, наказав ставити директні питання у вульґарній, вуличній мові. Аж тоді обоє швидко зрозуміли.

Судячи з поведінки — дівка не з одним десятком вже вязалася. Прибула в суд розмальована, напудрована, брови вимикані, а замісць брів дві чорні пявки намальовані. Суконка щільно обтискала форму. Суддя тільки головою хитав невдоволено на неї глядячи. Видаючи засуд скартав дівку, що вона просто таки провокує молодих мужчин своїм убором. Обвинувачений, на запит, чи годиться з нею оженитися, відповідав, що краще відсидить в тюрмі навіть десять літ, а женитися не годиться. Суд відложено, задля браку наявних доказів, а тимчасом обвинувачений втік! У тому випадку зійшлася пара гнідих, рівна собі! А скільки таких зведених безсовісними людьми невинних дівчат? Ті до суду не йдуть, самі радіб свою минувшину забути.

Задержався Безхатний у невеликому містечку, миль за півтори сотки від місця свого недавного учителювання. Бажав забитися десь у глуш, далеко від людей, ждати весни самому, зо своїми думами. Поблукавши пару днів по містечку зустрів фармера, що мав хатину на далекій фармі під лісами, від свого обійстя миль за десяток. Зійшлися в ціні, Безхатний купив сокиру, пилу-одноручку, сковороду і всі потрібні причандали. Ліжко фармер мав у хатині. Харчі, за гроші, зобовязався доставляти раз на тиждень, а готувати мав Безхатний самий. Кіньми поїхали. Фармер зразу продав йому половину веприка. Під весну обіцяв ще привезти пів бичка. Кріза й недороди відчувалися місцевим фармерством найболючіше. Господар фарми невимовно тішився з нагоди дістати тричотири десятки долярів.

З одержаними за учителювання мав Безхатний більше сотки. Обчислив, що коли проживе за тих кілька місяців навіть сорок долярів, то в нього всеж зо шість десяток залишиться. А там, що Бог дасть! Сотки тисяч людей живуть на допомозі і будуччиною не клопочуться. А він молодий, здоровий...

В хатині обоснувавшися, коли погода служила, ходив Безхатний до містечка, миль за дванацять. Часом заночовував у власника хатини. Поправді, сумно зпочатку до безлюддя привикати. У господаря знайшов покинену якимось робітником скрипку. Запропонував фармерови десять долярів. Фармер погодився підскоком. Удома переставив на свій лад струни, бо грав колись несогірше, але ліваком. Музикою вбивав аж надто дозвільні зимові вечорі, в день читав і перечитував які міг дірвати книжки, свої й випозичені у фармерів, багато писав. Приходила ніч і його гру на всі лади наслідували кайоти у недалеких багнищах. До їхніх концертів він призвичаївся попередньої зими у північній Манітобі. Саскачеванські кайоти, правда, виспівували трохи жалібніше. Причини розумів: морози там гостріші, вітри гасають преріями, та й дичину на преріях не так легко здибати. Міркував, як би якесь кайотеня освоїти, щоб хоч озватися могти до живої істоти. Тимчасом доля післала йому кращого чотироногого приятеля, Рудька.

(Дальше буде).

ПОШУКУЄМО 340 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, заклакає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

160) Товариство Українсько-Американських Горожан, Філядельфія, Па.	$ 100.00
Попередно оголошено	15,950.00
Разом	$16,050.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

1) Потреба діточої одежі.

В телеграмі від Українського Допомогового Комітету з Франції, в якій потверджено одержання дотеперішних посилок, благають прислати якнайскорше убрання для дітей.

Усі громади та поодинокі громадяни, які мають якунебудь чисту одіж хай перешлють це негайно до:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

Кораблі з одежею будуть відходити тепер кожного місяця і вся одіж по спакованню відійде до Европи.

2) Праця над збіркою одежі.

Сортування одіжи в Ню Йорку переводять наші жінки під проводом п-ні А. Бенцаль. Дотепер спаковано поверх 150 великих пакунків, ваги 16,000 фунтів. Допомоговий Комітет складає за це щиру подяку паням: К. Пелешок, К. Дроздик, І. Хомів, К. Кравчук, С. Абрагамовська, А. Бодак, А. Гудима, І. Сений, М. Харамбура, Е. Кобзар, А. Лятес; П. Дереш, М. Моторна, М. Погорілець, М. Демидчук, Е. Ликтей, п-ні Корпало, Лиса, І. Єдлінська за їхню працю та посвяту стільки часу на опакування одежі.

Подрібний список усіх громад, які вже надіслали одіж буде поміщено окремо.

3) Заходи для ратування збігців.

Допомоговий Комітет розіслав прохання до усіх допомогових організацій, державних та військових властей, щоби українським збігцям було дане право перебування (азилю), та щоби їх насильно не висилати. Секретар війни Патерсон зарядив слідство в справі погрому в Майнгайм, а деякі посли внесли вже інтервенцію в цій справі до державного секретаря та секретаря війни.

Щоби піддержати ці заходи Допомогового Комітету кожна наша організація, світська та церковна, та кожна свідома одиниця повинні стати негайно членами Комітету та вислати і від себе прохання до нашого президента за наданням права азилю українським збігцям в Европі. Рівночасно комітет прохає усіх, хто хотів би вислати комусь від себе афідевіт, щоби зголосили своє імя і адресу до комітету:

United Ukrainian American
Relief Committee
P. O. Box 1061
Philadelphia 5, Pa.

Є багато осіб, які не мають знакомих чи кревних в Америці, а їм конче треба вислати афідевіт.

4) Посилка допомоги.

На зборах Управи Допомогового Комітету дня 24. жовтня, рішено вислати дальших $7000 та зарядити висилку спакованої вже одіжи до Франції, Бельгії та Італії. Рівночасно Допомоговий Комітет щераз звертає увагу, що допомогова акція мусить йти орґанізованим ладом, щоби не допустити до всякого роду надужить поодиноких осіб, які вже зачинають бушувати, як тут, так і в Европі. Пересилка допомоги є дуже складна, тому саме комітет не вважав за вказане закликати до висилки пакунків на окремі адреси. Дійсність виказує, що в багатьох випадках посилка дала ворожим аґентам ключ до арештування многих наших людей. Тому саме комітет взивав і взиває, щоби памятати, що теперішні обставини є такі, що є найкраще, як усяка поміч — навіть малими пакунками — буде йти до Европи до **одного допомогового комітету і на імя комітету** — а не до поодиноких людей. Такі комітети — визнані місцевою владою вже існують у Франції, Бельгії та Італії. Щодо Швайцарії, то по урядових відомостях, справа з пакунками представляється так, що там є **пайкування для усіх осіб.** Отже особі, яка одержить пакунок, держава втинає пайкування.

5) Відомости з Европи.

В останньому часі Допомоговий Комітет одержав багато листів з відомостями, які не мають нічого спільного з гуманітарною акцією.

Допомоговий Комітет звертає увагу усіх інтересованих, що він на такі листи не буде дівповідати. Для комітету важні відомости про гуманітарну акцію наших людей та їхні потреби, та як комітет може їм помогти, безогляду на їхні релігійні чи політичні переконання.

В усіх інших справах треба звертатись на адресу Українського Конґресового Комітету, який до цього покликаний.

Комітет повідомляє, що **ніяка організація чи одиниця** не репрезентує в Швайцарії Злученого У. А. Допомогового Комітету. До заступництва Комітету перед міжнародними орґанізаціями є уповноважнене тільки Центральне Українське Допомогове Бюро в Лондоні.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Тов. Несення Помочі Украніським Справам з Дітройт, Міш., $10, як постійну місячну жертву; Бр. св. Арх. Михаїла, від. 27 Провидіння з Ормрод, Па., $10.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

УВАГА! ШІКАҐО, ІЛЛ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО ДОПОМОҐОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО, ІЛЛ.

:——::——: відбудеться :——::——:

ВІЧЕ І ЛИСТОДАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 4. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 4, 1945)

В ШОПЕН ШКОЛІ, НА РАЙС І ВЕСТЕРН ВУЛ.

в годині 2:30 пополудні

На вічу будуть промовляти: Д-р В. ҐАЛАН, предсідник Злученого Укр.-Амер. Допомогового Комітету в Америці і визначний гість з Канади.

Просимо всіх українських громадян з Шікаґо і околиці прийти на Віче і Листопадове Свято, щоби спільно вшанувати память тих, що лягли в могили в обороні України і тих, що з любови до неї терплять на чужині.

Комітет.

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити цю, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

ПІТСБУРҐ І ОКОЛИЦЯ!

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

для відділів У. Н. Союзу: 11, 15, 17, 19, 24, 32, 34, 41, 51, 53, 56, 61, 63, 72, 74, 82, 89, 91, 96, 101, 109, 113, 118, 120, 126, 132, 134, 135, 136, 153, 161, 212, 232, 244, 255, 258, 264, 276, 296, 300, 303, 329, 338, 360, 384, 386, 396, 400, 401 і 450 про

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

:——::——: що відбудуться :——::——:

В НЕДІЛЮ, 4. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 4, 1945)

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ

7 CARSON STREET S. S. PITSBURGH, PA.

Збори зачнуться точно в год. 2. пополудні.

На ці збори повинні прийти **урядники, делеґати й члени** місцевих відділів, а знова з дооколичних відділів повинні приїхати **урядники й делеґати.** Є важні справи **до обговорення,** а що це будуть **останні окружні збори** Пітсбурщини перед наступною конвенцією У. Н. Союзу, тому пожаданим є, щоб представники всіх згаданих відділів були конечно заступлені на цих зборах. На збори приїде головний касієр У. Н. Союзу **Р. Слободян.**

203,13

Марія Малевич,
заступниця голов. предсідника У. Н. С.

УВАГА! ШІКАҐО, ІЛЛ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ПРОСИМО ВСІХ ВАС ПРИЙТИ НА

РІЧНИЙ БАЛЬ

:—::—: який уряджує :—::—:

БРАТСТВО СВ. О. НИКОЛАЯ, відділ 106 У. Н. Союзу

В СУБОТУ, 10. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 10, 1945)

В ГАЛИ ВІДДІЛІВ У. Н. С., 843-45 N. WESTERN AVE.

Початок у 7-мій годині вечером.

Вступ з тексом 35¢

Просимо всіх своїх членів і члениць нашого відділу 106. Рівнож просимо урядників і членів відділів У. Н. Союзу з Норт Сайд тай усьо українське громадянство з міста Шікаґо і околиці. Добра музика до танців, першорядний буфет та смачна перекуска. За добру задоволяючу забаву ручить вам

213,15

Комітет Балю. ж

Памяти Вендела Вилкія

Дух Вендела Вилкія, якого глибока віра в рівність всіх людей та в їх здібність спільно працювати для „Одного Світу" збуджувала надії в міліонах, має свій вплив у сучасне американське життя. На це вказує недавне посвячення „Вилкі Меморіал Билдинг", в самому центрі Мангатену — 20 Вест 40 вулиця, Ню Йорк. Це є осередок „Одного Світу", де будуть міститися організації, які працюють для здійснення деяких ідей, завдань, яким Вилкі присвятив свої здібности, свою безмежну енергію.

Офіційне посвячення будинку відбулося 8-го жовтня, в першу річницю смерти цього великого американця, на бальконі другого поверху. Будинок прикрашено прапорами. Поверх двох тисяч людей взяло участь в тому урочистому посвяченню, заповнивши вулицю напроти будинку. Ще більше людей могли слухати через радіо, що передавало перебіг церемонії по цілій країні. Після молитви прийшла на чергу драматична рецитація головних ментів з життя Вилкія, виконана славною американською артисткою — Гелен Гейз. Відчитано телеграми від президента Трумана, губернатора стейут Ню Йорк — Дюї, амбасадорів Великої Британії, Франції та Хіни. Головну промову виголосив Сомнер Велес, бувший підсекретар департаменту стейту.

Промовляли з бальконy до людей, що стояли на сонцем осяяній вулиці, С. Велес почав такими словами: „Ми зібралися тут, щоб присвятити цей будинок памяти Вендела Вилкія. Аби присвятити його вповні для служення тим ідеалам людської рівности, людської співпраці та людської свободи, для яких він посвятив себе самого".

С. Велес звернув увагу на те, як В. Вилкі за короткий час став „визначною спонукою для людського поліпшення та символом людської віри, не тільки в нашій країні, але по цілому світі, серед свобідних, демократичних народів..." Далі продовжував: „Пропагуючи — цілком безкорисно для себе — міжнародню співпрацю та більш правдиву і більш справедливу американську демократію, В. Вилкі став нерозлучно звязаний з тими ідеалами, для досягнення яких американський нарід повинен ще стреміти, якщо ця країна має виповнити своє призначення... Відкидав ролю політикана. Коли власний інтерес примушував багатьох мовчати, він звертався до людей, говорив їм те, що вважав правдою. Робив, так, бо мав віру в нарід Злучених Держав, вірив, що той нарід готовий підпорядкувати всі інші інтереси, аби зберегти ті вільні інституції, на яких творилася ця країна. Також зі своїм передбаченням „Одного Світу" звернувся він просто до народу.

„Він передбачав, багато скорше від своїх співгромадян, що як велика не булаб наша воєнна перемога, сама ціль для якої Обеднані Держави жертвували всім, а це, не допустити пановання будьякої тиранії над вільними людьми, не може бути досягнена, якщо після перемоги народи світу не матимуть охоти спільно працювати для творення ліпшого світу. Він знав, що „Мир на землі" залишиться порожними словами так довго, доки народи світу не покинуть своїх вікових стремлінь переїдатися тоді, як сусіди голодують, навязувати свої еґоїстичні бажання молодшим братам, корткозоро стреміти до тимчасових вигід за рахунок цілого людства... Як непохитно змагався він за новий, ліпший світ народів, так само відважно ставив домагання за ліпшу, справедливійшу американську демократію. Осуджував американську систему, в якій міститься дискримінація проти громадян Злучених Держав зогляду на їх расу, віру, чи кольор шкіри. Говорив з Абрагамом Линколном: „Відкиньмо ці річі та зеднаймося як один нарід, аби ще раз могли стати й заявити, що „всі люди створені рівними".

В посланню президента Трумана вказано, що В. Вилкі „гостро передбачував потреби світу, розшарпаного найбільш страшною зі всіх війн" та що „не було в його характері пристосовуватися до обставин, коли справа йшла про принципи..."

Ґубернатор Дюї віддав признання не тільки для Вилкія як людини, але також тим цілям, для яких призначено будинок його памяти. Він писав: „На мою думку, нема ліпшого способу вшанувати память цього великого американця, як присвяченням цього дому, що ви так дбайливо та розумно підготовили. Як дім для таких орґанізацій: „Нейшенел Асошіейшен фор ди Адвенсмент оф Колорд Пипл", „Анти - Дефамейшен Ліґ оф Б'ней Б'рит", „Ситизенс Гавзінґ Кавнсил оф Ню Йорк", „Камон Кавнсил фор Америкен Юніті", „Паблик Едюкейщен Асовшіейшен", „Ворлд Студент Сервис Фонд" й „Фрідом Гавс" — цей будинок репрезентує фактично ідеали та невтомні зусилля покійного Вендела Вилкого".

Проповідник, д-р Джон Сутерланд, з пресбитеріянської церкви на 5 евені прочитав молитву. Крім С. Велеса, були ще інші промовці — Волтер Вайт, секретар орґанізації „Нешенел Асовшіейшен фор ди Адвенсмент оф Колорд Пипл", та д-р Гари Д. Ґідеонс, голова орґанізації „Фрідом Гавс", заходами якої підготовлено святочне присвячення будинку.

Несподіваним бесідником був вин В. Вилкія — лютенант Филип Вилкі, який дістав спеціяльну відпустку з армії, аби бути присутним на святочному посвяченню. В своїй короткій промові він сказав, що орґанізації, які будуть міститися в тому будинку, мають „провадити таку діяльність, яку радо виконував би мій батько".

„Фрідом Гавс" купив той будинок з девять поверхів минулого квітня за гроші з фонду В. Вилкія. В липні приступлено до праці для пристосовання будинку до нових завдань. У вступній салі, на першому поверсі, на стіні, яку видно з вулиці і яка є освітлена в день і в ночі, є така надпись з нержавіючої сталі:

"We must establish beyond any doubt the equality of man".

(Мусимо встановити понад всякий сумнів рівність людини).

Ці слова промовив Вендел Вилкі в січні 1943 року в „Дюк Юніверзіті".

Загальна Рада — ФЛІС.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ЗА ДЕМОКРАТІЮ В ІТАЛІЇ. — Перед нами картина з масової демонстрації італійців в Римі, підчас якої домагалися демонструючі негайних виборів до Конституанти та заведення демократичного ладу в краю. Демонстрацію влаштували соціялісти з комуністами, що дістали в тому напрямі попертя теж збоку нших партій.

ПРОМОВА ТРУМАНА ВИГОЛОШЕНА В САМИЙ ЧАС, КАЖУТЬ У СОВЕТАХ.

Московська преса, як пишуть американські кореспонденти, присвятила багато місця останній промові президента Трумана. Принципи, які проголосив президент, визнано як такі, що додають бадьорости, та що були проголошені в слушний час. Це, як кажеться, причиниться дещо до успокоєння умів у Советах, що були напружені американським опором советській політиці на Балканах, так, що дехто думав, що Америка готова піти війною проти свого спільника. Таке думання, пише кореспондент, в Америці неможливе, але не в Советах, що звикли глядіти на світ, як їм ворожий.

ВАРШАВСЬКИЙ УРЯД, НАСТАВЛЕНИЙ МОСКВОЮ, ГОТОВ НЕ ВДЕРЖАТИСЬ.

До такого заключення приходить американський кореспондент, Гледвил Гил, що відвідував Польщу. Найбільший опір Москві буде, на думку Гила, збоку польських селян.

ГІТЛЕР ЩЕ ЖИВИЙ, ДУМАЄ ОТТО АБЕЦ.

Найбільш зненавиджений французами німецький аґент, Отто Абец, приловлений в горах у Швайцарії, заявив, що він вірить, що Гітлер не згинув, а живе.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 1271. Плян самогубства.

Хоч Тарзан гнав повною скорістю, він не встиг дігнати свого віддаленого втікача.

Д-р Брекевз дігнав аж до свого відстрашаючого острова і щез десь у своїй фортеці.

Злобний науковець вскочив у свою лябораторію, щоб приготовити ще кілька своїх вибухових тайних стрілен.

Втративши надію втечи перед дивним Тарзаном, він був рішений висадити в повітря цілий остров.